

РЕФЕРАТ

роботи «Регіональна промислова політика в стратегії забезпечення економічної безпеки України», що подана Носирєвим Олександром Олександровичем на здобуття Премії Президента України для молодих вчених у 2020 р.

Актуальність теми.

Актуальність роботи зумовлена необхідністю підвищення використання базовими секторами економіки та промисловості (паливно-енергетичний, гірничо-металургійний та машинобудівний комплекси, виробнича інфраструктура) Донбасу інноваційного потенціалу, активізації їхніх взаємозв'язків з національними та зарубіжними виробниками наукоємної продукції; необхідністю розробки практичних рекомендацій державної економічної політики щодо пом'якшення наслідків спаду промисловості, її модернізації задля подальшого відновлення конкурентоспроможності на традиційних та набуття її на нових ринках, а також інтеграції в глобальний економічний простір. У соціально-економічному плані необхідність дослідження зазначеної тематики викликана непередбачуваними наслідками змін у статусі територіальних утворень України і відповідним розривом певних виробничих зв'язків у структурі національного виробництва; відсутністю сучасних аналогів ефективного вирішення проблеми деіндустріалізації економіки, наявністю дискусійних методологічних та методичних питань стосовно до формування і реалізації державної економічної політики сприяння розвитку виробничої та соціальної сфери з урахуванням особливостей промислових регіонів та необхідністю розробки теоретичних положень щодо масштабів і напрямків державного втручання в процеси адаптації промисловості до зовнішніх впливів в умовах децентралізації влади.

Під час збройного конфлікту на Донбасі виявились проблеми промислового комплексу регіонів, які накопичувались роками: надмірна залежність від зовнішньої кон'юнктури на ринках основних експортних товарів; висока енерго- та матеріалоємність виробництва, що стало причиною різкого зростання собівартості; дефіцит коштів для модернізації основних фондів; скорочення збуту на внутрішньому ринку через зменшення попиту на продукцію проміжного споживання та інвестиційного призначення. Результатом різкого зростання цін на тлі зниження реальних доходів населення стало скорочення внутрішнього попиту на промислову продукцію, внаслідок чого зберігається низький рівень завантаження потужностей підприємств та їхньої забезпеченості замовленнями.

Саме реальний сектор зазнав нищівного удару під час збройного протистояння: розташовані у східних регіонах виробництва вугільної, металургійної, машинобудівної, хімічної промисловості, що забезпечували значну частину внутрішнього промислового виробництва й експорту, зазнали значних втрат, знищено низку транспортно-логістичних

об'єктів. Воєнні дії спричинили безпрецедентну руйнацію промислового комплексу та виробничої бази, транспортної і житлової інфраструктури. Порушення мирного життя та зумовлене ним підвищення безробіття, вимушена міграція громадян і блокування соціальної системи характеризують лише частину соціально-економічної кризи, яка охопила постраждалі території.

Але поступове зниження активності бойових дій на Донбасі породжує надії на встановлення миру в цьому регіоні у недалекому майбутньому. Відтак, постає питання про відновлення промислового потенціалу Донбасу та повноцінної імплементації економіки цього регіону в господарський організм України.

На виконання зазначеної наукової роботи, що подається на здобуття Премії Верховної Ради, автором було отримано Грант Президента України для підтримки наукових досліджень молодих вчених (2017 р.), що є підтвердженням значущості розробки тематики роботи та актуальності проведених досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота виконувалась у рамках держбюджетних та госпдоговірних тематик МОН України «Фінансовий механізм забезпечення сталого розвитку соціально-економічних систем» (№ ДР 0111U004341), «Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та економічного аналізу діяльності підприємств в Україні» (№ ДР 0110U002376), «Моделювання ефективності фінансово-господарської діяльності виробничих підприємств України в умовах обмеженості ресурсів» (№ ДР 0114U003801), «Удосконалення обліку в умовах адаптації України до міжнародних економічних структур» (№ ДР 0109U003951), «Формування стратегії розвитку фінансів України» (№ ДР 0110U002117), «Удосконалення аналітичного процесу в системі управління промисловим підприємством: теорія і практика» (№ ДР 0115U003011), «Розвиток соціально-економічних систем у трансформаційних умовах» (ХНУБА № ДР 0113U001344), «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (№ ДР 0116U006782), «Управління фінансовими результатами підприємств промисловості» (№ ДР 0118U002403)

Мета роботи: комплексне обґрунтування державної економічної політики відновлення індустріального потенціалу Донбасу в стратегії стабілізації функціонування промислового комплексу та соціально-економічного розвитку територій, що знаходяться в зоні проведення Операції об'єднаних сил у векторі забезпечення регіональної економічної безпеки й одночасного покращення соціально-економічного стану Донбасу із урахуванням національних інтересів України.

Наукова новизна роботи:

За результатами досліджень стратегічних пріоритетів промислової політики України, в порівнянні з найкращими вітчизняними і зарубіжними аналогічними тематиками досліджень:

1) обґрунтовано значення інноваційного промислового розвитку в процесі редеіндустріалізації;

2) побудовано модель проактивного розвитку інноваційного потенціалу регіональних промислових комплексів як одного з факторів підвищення регіональної конкурентоспроможності;

3) надано оцінку структури промислового комплексу адміністративно-територіальних одиниць зони проведення антитерористичної операції;

4) досліджено стан, тенденції розвитку та особливості територіальної організації галузей промисловості в контексті забезпечення економічної безпеки держави;

5) визначено економічний, інфраструктурний та інноваційний потенціал розбудови промислового комплексу Донецької та Луганської областей;

6) запропоновано шляхи відновлення інноваційного потенціалу промислового сектору Донбасу, включаючи визначення проблем і обмежень, що можуть стати на перешкоді відновлювальному процесу;

7) окреслено ймовірні джерела фінансування процесу відновлення інноваційного потенціалу промисловості Донбасу;

8) обґрунтовано територіальні особливості редеіндустріалізації та перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку промислового сектору Донбасу;

9) розроблено рекомендації щодо підвищення рівня економічної безпеки в досліджуваному регіоні, що мали за мету забезпечення національних інтересів України.

Економічний ефект від впровадження наукових результатів полягає в тому, що впровадження «драйверів зростання» у промисловості неможливе без усвідомлення таких глибинних системних проблем і нових перешкод, що заважають відновленню позитивної динаміки й реконструкції промислового комплексу на якісно нових засадах. Створенню «точок зростання» у промисловості сприятиме активізація інвестиційного партнерства держави та бізнесу в реалізації спільних інвестиційних проектів на об'єктах, які можуть стати платформами для формування високотехнологічних кластерів у перспективних видах діяльності. Важливим завданням є створення сучасного та ефективного ринку праці, що стимулюватиме зайнятість у перспективних секторах промисловості. Крім того, розірвання внутрішніх виробничо-коопераційних зв'язків, зумовлене воєнним конфліктом на Донбасі, зумовлює ризики ланцюгового падіння виробництва у суміжних експортоорієнтованих галузях економіки.

Практична значимість:

Оскільки сфера наукового дослідження – це відновлення економіки

регіону, що постраждав під час військових дій, напрацювань з цього приводу в науковій літературі України ще небагато. Напрацювання економістів радянських часів, які займались відновленням економічного потенціалу після Другої світової війни, на жаль, не в повній мірі можуть використовуватись, адже відбулися зміни в самих економічних системах. Відсутність чіткої оцінки масштабів руйнувань, тривалість ситуації невизначеності та продовження фізичного руйнування на значній частині території Донецької та Луганської областей не дозволяють надати точні оцінки негативного ефекту для економіки України. Однак уже сьогодні виникає потреба у проведенні аудиту та ідентифікації втрачених та пошкоджених комплексів та об'єктів і в розробці механізмів компенсації втрат у галузях реального сектору економіки. В даному дослідженні поєднано питання промислової політики, регіонального економічного розвитку регіонів та соціально-економічні аспекти, що спрямовані на підвищення конкурентоспроможності території та підвищення стану й якості життя населення. Результати досліджень увійшли до рекомендацій, які надіслано до Донецької та Луганської військово-цивільних адміністрацій, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньопереміщених осіб та до органів місцевого самоврядування для розробки програм соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць регіону.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Спрямованість роботи з позицій необхідності розв'язання економічних і соціальних проблем досліджуваного регіону Донбасу полягає у розробці векторів розвитку індустріального потенціалу регіональних промислових комплексів, що можуть сприяти вирішенню проблем промислового розвитку Донецької та Луганської областей, які значно постраждали внаслідок воєнного конфлікту та сприяти конкретним шляхам підвищення ефективності використання інноваційного потенціалу промисловості з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку, редеіндустріалізації Донбасу та забезпечення економічної безпеки та національних інтересів України.

Через події на Донбасі, які багато в чому мали «ефект доміно», Україна втратила велику кількість робочих місць. Спостерігається деіндустріалізація, що зокрема супроводжується поширенням уразливої зайнятості. Частка зайнятих у промисловості та будівництві, де переважну більшість становлять офіційно зайняті працівники, зменшується на користь торгівлі, де переважає самозайнятість. Надзвичайно вузька спеціалізація населених пунктів Донбасу на кадровому забезпеченні видобувної та важкої промисловості обумовлює особливу уразливість та невизначеність майбутнього малих міст Донбасу в

умовах розвалу існуючої інфраструктури та економічних зв'язків, а також неготовності регіону до структурних змін інноваційного характеру.

Пошук нових «драйверів зростання» у промисловості неможливий без усвідомлення таких глибоких системних проблем і нових перешкод, що заважають відновленню позитивної динаміки й реконструкції промислового комплексу на якісно нових засадах. Створенню «точок зростання» у промисловості сприятиме активізація інвестиційного партнерства держави та бізнесу в реалізації спільних інвестиційних проектів на об'єктах, які можуть стати платформами для формування високотехнологічних кластерів у перспективних видах діяльності. Важливим завданням є створення сучасного та ефективного ринку праці, що стимулюватиме зайнятість у перспективних секторах промисловості. Крім того, розірвання внутрішніх виробничо-коопераційних зв'язків, зумовлене воєнним конфліктом на Донбасі, зумовлює ризики ланцюгового падіння виробництва у суміжних експортоорієнтованих галузях економіки.

У роботі застосовано комплекс оригінальних методів аналізу промислового розвитку регіональних господарських комплексів, який передбачає моделювання полів взаємодії об'єктів промислової інфраструктури, дослідження траєкторії руху і класифікацію промислового розвитку у багатовимірному ознаковому просторі, визначення ступеня асоційованості і специфічності об'єктів регіонального промислового комплексу, рівномірності їхнього розвитку тощо. У дослідженні широко використовуються поєднання системного та синергетичного підходів, статистичні методи, моделювання, інформаційний аналіз і методи економічного прогнозування.

Вирішення зазначеної в меті роботи проблеми вбачається на основі наукових досліджень на промислових підприємствах, що частково перенесли свої виробничі потужності з Донбасу до Харківського регіону з метою дослідження їхнього інноваційного потенціалу, проблем соціально-економічного становища як підприємств, так й територій, звідки вони перенесли свою діяльність, питання відновлення промислової інфраструктури, конкретизації проблем з подальшою розробкою моделі оптимального соціально-економічного розвитку Донбасу та відновлення його конкурентоспроможності в аспекті забезпечення національних інтересів України.

Внаслідок відбору ефективних форм взаємодії бізнесу та влади процеси модернізації економіки в деяких регіонах можуть прискоритися, в інших проходити повільніше. Тому необхідно визначити та обґрунтувати такі форми, методи, механізми та інструменти державного регулювання і управління економікою промислових регіонів, які б забезпечили формування сучасних конкурентоспроможних виробничих комплексів та потужних регіональних інноваційних систем, використовуючи координаційний вплив регіональних наукових центрів НАН і МОН України.

Сучасний низький якісний рівень розвитку продуктивних сил України та сформовані в межах їхнього існування суспільні й виробничі відносини

генерують нарощення структурних диспропорцій. Таке становище вимагає суттєвого оновлення інноваційних технологій у сфері управління модернізацією промисловості, в тому числі з урахуванням регіональних особливостей. При цьому, структурні зміни, а також технологічні та інформаційні трансформації, які відбуваються в Україні, на фоні значного погіршення соціально-економічної ситуації, вимагають використання на практиці нових концепцій, теоретико-методологічних підходів, форм та методів стратегічного управління процесами інноваційного розвитку промислового сектору.

За обмеженості ресурсів, ситуативної нестабільності та соціальної напруженості, при формуванні інноваційного напрямку відновлення промислового комплексу Донбасу доцільно реалізувати пріоритетні напрями діяльності, від яких залежатиме ефективність подальших дій з одночасним дотриманням вимог децентралізації системи управління.

Внаслідок бойових дій на території Луганської і Донецької областей, руйнувань транспортної та енергетичної інфраструктури багато підприємств змушені були призупинити або припинити виробничі процеси. Істотно постраждали машинобудування, важка та видобувна промисловість, зокрема вугільна, значна частка підприємств якої знаходиться в зоні Операції об'єднаних сил. Руйнувань і пошкоджень зазнали основні підприємства галузей промисловості, що формують бюджет регіону, припинила діяльність значна кількість містоутворюючих підприємств. Малі та середні підприємства зменшили економічну активність на 80-90 %, а майже 40 тис. з них повністю припинили свою діяльність. За інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, економічна активність на тимчасово неконтрольованих Україною територіях зменшилась у 5 разів.

З початку конфлікту падіння виробництва відбулося у всіх основних галузях промисловості Донецької і Луганської областей, що спричинило зменшення експорту приблизно удвічі. На працюючих підприємствах Донецької та Луганської областей знижено обсяги виробництва продукції через перебої з постачанням сировини і вивезенням готової продукції, пошкодженням виробничих та інфраструктурних об'єктів, мереж водопостачання, електроживлення, призупиненням банківських операцій.

Стійка тенденція згортання промислового виробництва на Донбасі, посилена негативними наслідками бойових дій, визначила незворотність процесів занепаду регіональної економіки, а також недоцільність відродження виробничої сфери на старій технологічній базі. Фізична руйнація значної кількості промислових об'єктів визначає доцільність відродження регіональної промисловості не тільки шляхом проведення її технологічної, але й структурної модернізації на інноваційній основі.

Внаслідок воєнних дій, які розгорнулися на території Донецької та Луганської областей, ситуація у їхній промисловості погіршилась:

- відбувся розрив господарсько-виробничих зв'язків підприємств, розташованих на території, непідконтрольній українській державі, з контрагентами, розташованими на інших територіях України;

- зазнала фізичної руйнації значна кількість промислових об'єктів (в першу чергу, безперервної дії).

Вищенаведене свідчить про високу вірогідність руйнації у Донецькій та Луганській областях шахтного фонду (до 80 %), коксових потужностей (до 75 %), доменних потужностей (до 60 %).

Взагалі в Донецькій і Луганській областях продовжується падіння всіх основних соціально-економічних показників за рахунок зупинки діяльності підприємств регіонів або значного скорочення виробництва на них, руйнування об'єктів інфраструктури і життєдіяльності, нестабільної та невизначеної суспільно-політичної ситуації, пов'язаної з проведенням бойових дій.

Україна традиційно спиралася на потужний промисловий потенціал. Цьому сприяла наявність на території країни покладів мінерально-сировинних та енергетичних ресурсів, необхідних для розвитку багатогалузевої індустрії. Глобалізація змінила оцінку ключових факторів у забезпеченні розвитку промислового потенціалу. Природні ресурси, хоча й залишаються основою промислового виробництва, поступово втрачають свою роль національного фактора, оскільки здебільшого можуть бути компенсовані за рахунок інноваційного потенціалу промисловості.

Технологічна застарілість економіки Донбасу, структурна розбалансованість промислового комплексу, де переважають галузі зі слабкою інноваційною сприйнятливістю та низькою наукомісткістю, залишалися нагальними проблемами регіону протягом багатьох років. Економічна криза і збройний конфлікт на сході України лише підсилили їх та змусили визнати, що лише інноваційна діяльність здатна стати найефективнішим каталізатором відродження промислового потенціалу регіону, джерелом забезпечення економічного зростання і послідовного підвищення рівня та якості життя всіх категорій населення. Водночас, розкриття потенціалу регіону в сфері інновацій є довготривалим і складним процесом, що вимагає цілеспрямованої та послідовної інноваційної політики. Її заходи мають бути орієнтовані як на модернізацію підприємств традиційних (базових) галузей спеціалізації регіону (паливно-енергетичного комплексу, чорної металургії, машинобудування, хімічної промисловості) для забезпечення конкурентоспроможності виробничого сектору в глобальній економіці, так й на становлення нових видів (напрямів) діяльності як основи розвитку внутрішнього ринку, нарощення експортного потенціалу і вирішення соціальних проблем.

Поглиблення територіальної спеціалізації промислового виробництва та його територіальна інтеграція – важлива передумова економічного та соціального розвитку регіонів. Сучасний низький якісний рівень розвитку продуктивних сил України та сформовані в межах їхнього існування суспільні й виробничі відносини генерують нарощення структурних диспропорцій. Таке становище вимагає суттєвого оновлення технологій у сфері управління модернізацією промисловості, в тому числі з урахуванням регіональних особливостей. При цьому, структурні зміни, а також

технологічні та інформаційні трансформації, які відбуваються в Україні, на фоні значного погіршення соціально-економічної ситуації, вимагають використання на практиці нових концепцій, теоретико-методологічних підходів, форм та методів стратегічного управління процесами модернізації. Відродження Донбасу потребує цілеспрямованої систематичної та системної роботи владних структур, широкого залучення громадянського суспільства, міжнародних організацій. Необхідно максимально опрацювати накопичений в різних країнах, важким шляхом отриманий досвід та, за можливості, адаптувати й використати його в Україні. Саме тому, нагальним завданням є пошук ефективних форм та механізмів децентралізації управління з використанням результатів наукових розробок, які повинні містити комплексні підходи до визначення вагомості структурних зрушень, їхнього впливу на розвиток промисловості регіонів з метою підвищення результативності управління реальним сектором економіки та забезпечення економічного зростання промислових регіонів в Україні. Неоднорідність промислового розвитку регіонів України, що історично склалася, значно впливає на структуру та ефективність економіки, інституціональні перетворення і соціально-економічну політику, оскільки формує попит на різні інститути, різні механізми взаємодії місцевої влади і бізнесу, який розташований в регіоні. Тому форми і методи децентралізації управління процесами модернізації економіки промислових регіонів будуть мати свої особливості. В багатьох випадках нагальною потребою стане формування схем виробничих процесів із залученням до них підприємств Дніпропетровської, Запорізької, Харківської та інших областей України.

Основні наукові результати.

У роботі вирішено важливу науково-практичну задачу **розробки теоретико-методичних засад та практичних заходів** формування регіональної конкурентоспроможності промислового комплексу регіонів України як чинника стійкого соціально-економічного розвитку, зокрема:

- моделі розвитку промислового комплексу як складової регіональної економіки, яка дозволяє прогнозувати її оптимальний соціально-економічний розвиток;
- моделі промислового потенціалу регіону, яка розкриває економічні та соціальні передумови формування регіональної конкурентоспроможності;
- обґрунтовано індикатори регіонального розвитку, на основі яких можна аналізувати регіональну конкурентоспроможність та тенденції розвитку економічного потенціалу регіонів України;
- досліджено стан та динаміку промислової інфраструктури індустріального комплексу Донбасу;
- визначено економічний, інфраструктурний та інноваційний потенціал Донбасу та України в цілому, що дозволило виявити інтегральний потенціал регіональної конкурентоспроможності;
- досліджено тенденції диференціації рівнів деіндустріалізації окремих галузей промислового комплексу, зокрема на території Донецької та

Луганської областей;

- розроблено рекомендації органам державної влади та місцевого самоврядування щодо підвищення ефективності функціонування промислових підприємств, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності регіону.

За результатами досліджень, у порівнянні з найкращими вітчизняними та зарубіжними аналогами, отримано нижченаведені результати.

1. Доведено, що саме реальний сектор відчув нищівного удару в ході збройного протистояння – розташовані у східних регіонах виробництва вугільної, металургійної, машинобудівної, хімічної промисловості, що забезпечували значну частину внутрішнього промислового виробництва та експорту, зазнали величезних втрат, знищено низку транспортно-логістичних об'єктів.

2. Запропоновано заходи щодо відбудови та розвитку промисловості Донбасу, які мають бути спрямовані на відновлення роботи існуючих виробництв, здійснення структурної модернізації потужностей, диверсифікацію експортних поставок продукції і розширення її внутрішнього споживання, а також структурну модернізацію виробничих потужностей на основі розбудови високотехнологічного, наукоємного та енергоефективного промислового комплексу.

3. Закцентовано увагу на тому факті, що програма відновлення та розвитку промислового комплексу Донбасу повинна стати національним проектом комплексної модернізації економіки та інфраструктури України.

4. Встановлено, що опосередкований вплив суб'єктів промислового виробництва на регіональні структури, незважаючи на його непрямую дію, виступає в ролі потужного та багатоаспектного стимулятора регіонального розвитку. Важливим напрямком опосередкованого впливу суб'єктів промислової діяльності на регіональний розвиток є їхня участь у формуванні інвестиційної привабливості регіонів.

5. Виявлено, що основними чинниками в зазначених процесах регіонального розвитку виступають ефективність функціонування промислового виробництва, його спеціалізація та масштаби. Ознакою інвестиційної привабливості та позитивного іміджу регіону є надходження зовнішніх інвестицій, що активізують, насамперед його економічний розвиток.

6. Обґрунтовано, що формування та підвищення регіональної конкурентоспроможності на сьогодні є однією з необхідних передумов забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку. Для регіонів України питання формування регіональної конкурентоспроможності як чинника стійкого соціально-економічного розвитку має надзвичайно важливе значення і вимагає об'єднання зусиль влади, науковців для його розв'язання.

7. Доведено, що програма відновлення та розвитку Донбасу має стати національним проектом комплексної модернізації економіки та

інфраструктури України. Для її успішної реалізації повинні бути залучені не лише державні кошти і міжнародна допомога, а й мобілізовані ресурси українського бізнесу. Заходи щодо відбудови та розвитку промисловості Донбасу мають бути спрямовані на відновлення роботи існуючих виробництв, здійснення структурної модернізації потужностей, диверсифікацію експортних поставок продукції і розширення її внутрішнього споживання, а також на структурну модернізацію виробничих потужностей на основі розбудови високотехнологічного, наукоємного та енергоефективного промислового комплексу.

8. Обґрунтовано, що відродження економіки Донбасу запропоновано здійснювати шляхом модернізації вцілілих рентабельних виробництв і будівництва нових підприємств із застосуванням переважно інноваційних техніки і технологій.

9. Доведено, що основним напрямом відбудови промисловості Донецько-Луганського регіону повинна стати її структурно-технологічна модернізація на основі наукових інноваційних розробок, у тому числі установ МОН та НАН України.

10. Доведено, що з метою вирішення безпрецедентної в історії незалежної України проблеми відновлення індустріального потенціалу Донбасу вкрай необхідним є використання міжнародного досвіду постконфліктного відновлення (наприклад, досвіду відновлення після Югославського, Грузинського конфліктів та ін.).

З часу попереднього висування у 2020 році робота отримала розвиток в аспекті доповнення змісту дослідження аналізом регіональних тенденій результатів діяльності підприємств промисловості, дослідження регіональних та галузевих фактори впливу на підприємства промислового сектору регіонів, розробки механізмів активізації регіональних промислових комплексів із використанням фінансових інструментів стимулювання регіонального економічного розвитку та підвищення рівня економічної безпеки держави.

Публікації. Наукові результати роботи відображено у 94 публікаціях, зокрема 39 статтях, 5 публікаціях у колективних монографіях, 50 публікаціях у матеріалах конференцій (в тому числі 3 публікаціях у закордонних виданнях). Новизну та конкурентоспроможність роботи захищено 5 свідоцтвами про реєстрацію авторського права на твір. Кількість цитування робіт – 47, h-індекс цитування робіт – 4 (за даними сайту бази Google Scholar: <http://www.scholar.google.com.ua>)

Претендент

О.О.Носирев